

وضعیت تولید جهانی صنعت ماشین آلات و تجهیزات صنعتی

مریم خزاعی
دی ۱۴۰۲

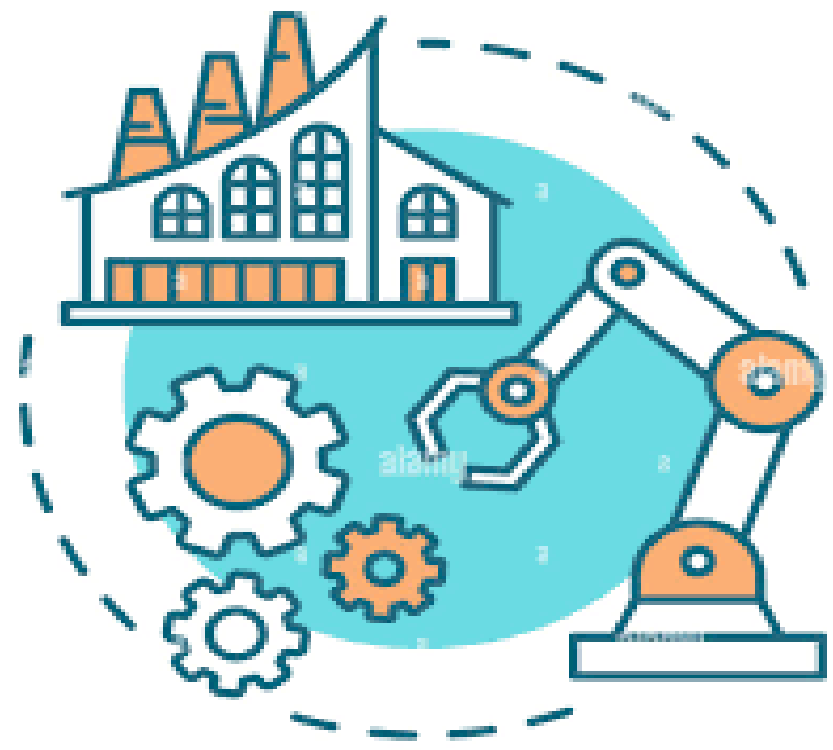
انجمن سازندگان تجهیزات صنعتی ایران

چکیده

در این گزارش ضمن معرفی نحوه طبقه‌بندی بین‌المللی فعالیت‌های زیر مجموعه صنعت تولید ماشین‌آلات و تجهیزات صنعتی، به وضعیت تولید صنعت ساخت و ۲۴ رشته فعالیت زیرمجموعه آن در جهان طی ۹ ماهه نخست ۲۰۲۳ با تاکید بر صنعت تولید ماشین‌آلات و تجهیزات صنعتی پرداخته شده و روند ماهانه شاخص تولید و نرخ تغییرات آن طی سال‌های اخیر مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار داده است.

همچنین وضعیت صنعت تولید ماشین‌آلات و تجهیزات صنعتی از منظر سطح فناوری و رشد آن طی مدت مورد بررسی همراه با وضعیت سایر صنایع دارای سطح فناوری گوناگون، ارائه و مقایسه شده است.

صنعت ساخت (Manufacturing Industry) مجموعه‌ای از فعالیت‌های صنعتی را در برمی‌گیرد که بر اساس طبقه‌بندی سازمان ملل تحت کدهای آیسیک (ISIC) دورقمی ۱۰ الی ۳۳ قرار می‌گیرند.

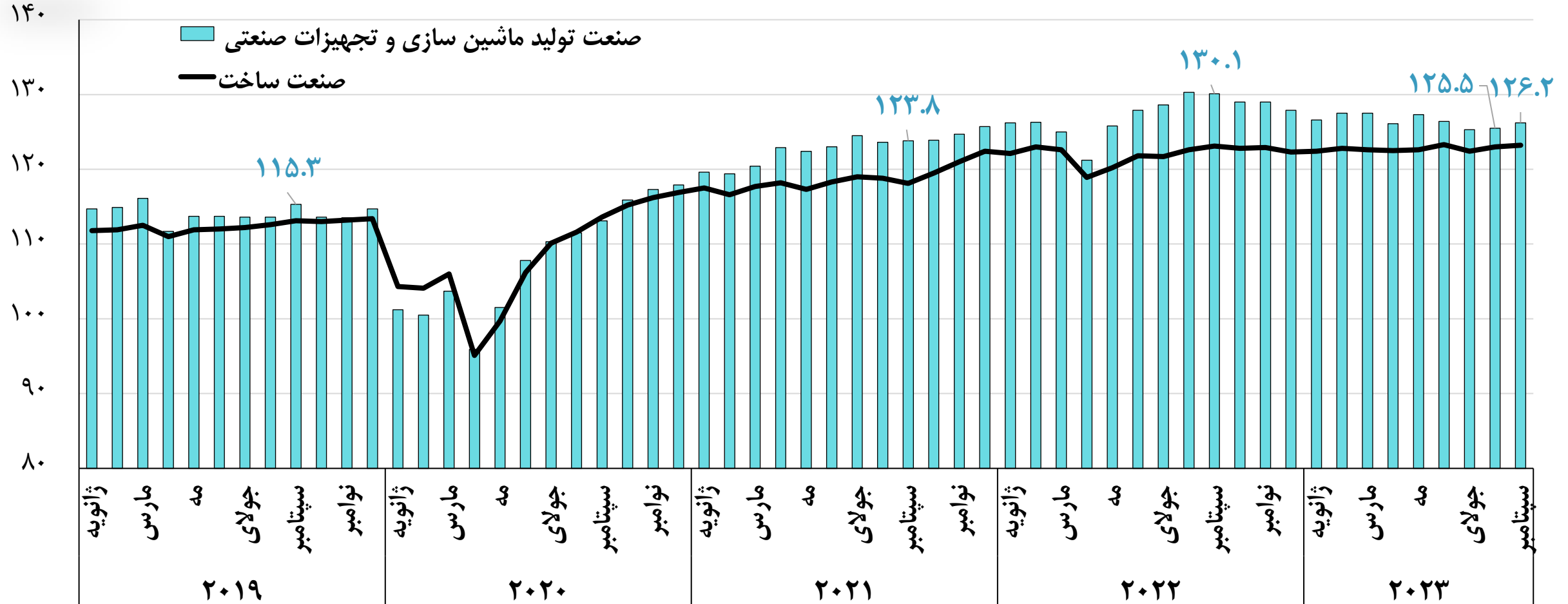
یکی از فعالیت‌های صنعتی، تولید ماشین‌آلات و تجهیزات صنعتی است که تحت کد آیسیک ۲۸ طبقه‌بندی می‌شود و خود به دو گروه اصلی شامل **ماشین‌آلات و تجهیزات با کاربرد عام (۲۸۱)** با اجزایی مانند موتورها، کمپرسور و پمپ‌ها و **ماشین‌آلات و تجهیزات صنعتی با کاربرد خاص (۲۸۲)** دربرگیرنده مواردی مانند ماشین‌آلات تولید محصولات غذایی، پلیمر، نساجی و سایر موارد مشابه تقسیم می‌شوند.

تولید ماشین آلات و تجهیزات طبقه بندی نشده در جای دیگر	۲۸
تولید ماشین آلات با کاربرد عام	۲۸۱
تولید موتور و توربین به جز موتورهای وسایل نقلیه هوایی، خودرو و موتورسیکلت	۲۸۱۱
ساخت تجهیزات نیروی سیال	۲۸۱۲
تولید سایر پمپ‌ها، کمپرسورها، شیرها و سوپاپ‌ها	۲۸۱۳
تولید یاتاقان، چرخ دنده و دیفرانسیل	۲۸۱۴
تولید اجاق و کوره و مشعل‌های کوره	۲۸۱۵
تولید تجهیزات بالابر و جابجاکننده	۲۸۱۶
تولید ماشین آلات و تجهیزات دفتری (بجز رایانه و وسایل جانبی)	۲۸۱۷
تولید ابزار دستی موتوردار	۲۸۱۸
تولید سایر ماشین آلات با کاربرد عام	۲۸۱۹
تولید ماشین آلات با کاربرد خاص	۲۸۲
تولید ماشین آلات کشاورزی و جنگل‌داری	۲۸۲۱
تولید اهره برقی ثابت	۲۸۲۲
تولید ماشین آلات متالورژی - ذوب فلزات	۲۸۲۳
تولید ماشین آلات استخراج معدن و ساختمان	۲۸۲۴
تولید ماشین آلات عمل‌آوری مواد غذایی، نوشیدنی‌ها و دخانیات	۲۸۲۵
تولید ماشین آلات برای تولید منسوجات و البسه و چرم	۲۸۲۶
تولید سایر ماشین آلات با کاربرد خاص	۲۸۲۹

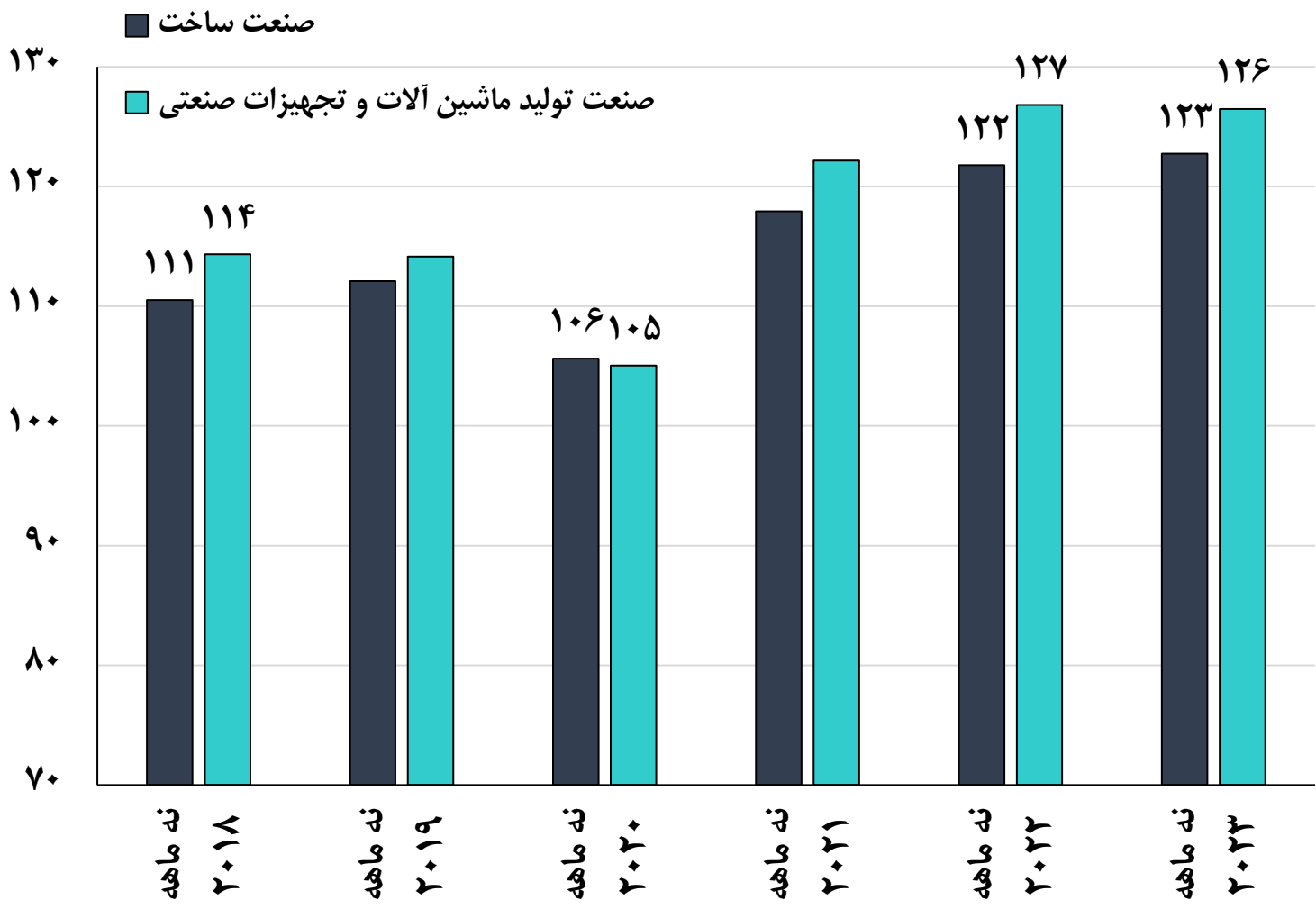

رند ماهانه شاخص تولید صنعت ساخت و صنعت تولید ماشین سازی و تجهیزات صنعتی - ۱۰۰ = ۲۰۱۵

شاخص جهانی تولید ماشین آلات و تجهیزات صنعتی در پایان فصل سوم ۲۰۲۳ در ادامه روند افزایشی طی دو ماه اخیر از سطح ۱۲۶ عبور کرد و به ۱۲۶.۲ رسید که با وجود روند بهبود نسبی از ابتدای سال، در مقایسه با ماه سپتامبر سال قبل از افت ۳ درصدی برخوردار بوده است.

شاخص تولید صنعت ساخت و صنعت تولید ماشین آلات طی نه ماهه ۲۳-۲۰۱۸

متوسط شاخص کل تولید صنعت ساخت در جهان طی نه ماهه ۲۰۲۳ حدود ۱۲۳ بوده که با استثنای افت سال ۲۰۲۰ به دلیل بروز بحران کووید-۱۹، روند عمومی آن طی ۶ سال اخیر افزایشی بوده است.

روند تغییرات متوسط نه ماهه شاخص تولید برای صنعت ماشین آلات و تجهیزات صنعتی نیز مشابه کل صنعت ساخت است. میانگین شاخص تولید این گروه فعالیت طی نه ماهه ۲۰۲۳ به ۱۲۶ رسیده که بعد از رقم مدت مشابه سال قبل، بالاترین رقم طی شش سال اخیر است.

شاخص کل تولید صنعت ساخت طی سه فصل نخست ۲۰۲۳ در مقایسه با مدت مشابه سال قبل حدود ۰.۸ درصد رشد داشته که کمترین رقم طی دو سال اخیر است.

روند درصد تغییرات شاخص تولید برای صنعت ماشین‌آلات و تجهیزات صنعتی نیز مشابه کل صنعت ساخت، طی دو سال اخیر کاهش یافته است. طی سه ماهه سال جاری میلادی نرخ رشد شاخص تولید این رشته فعالیت صنعتی به حدود منفی ۰.۳ درصد رسیده که بعد از بحران سلامت سال ۲۰۲۰، کمترین رقم را به خود اختصاص داده است.

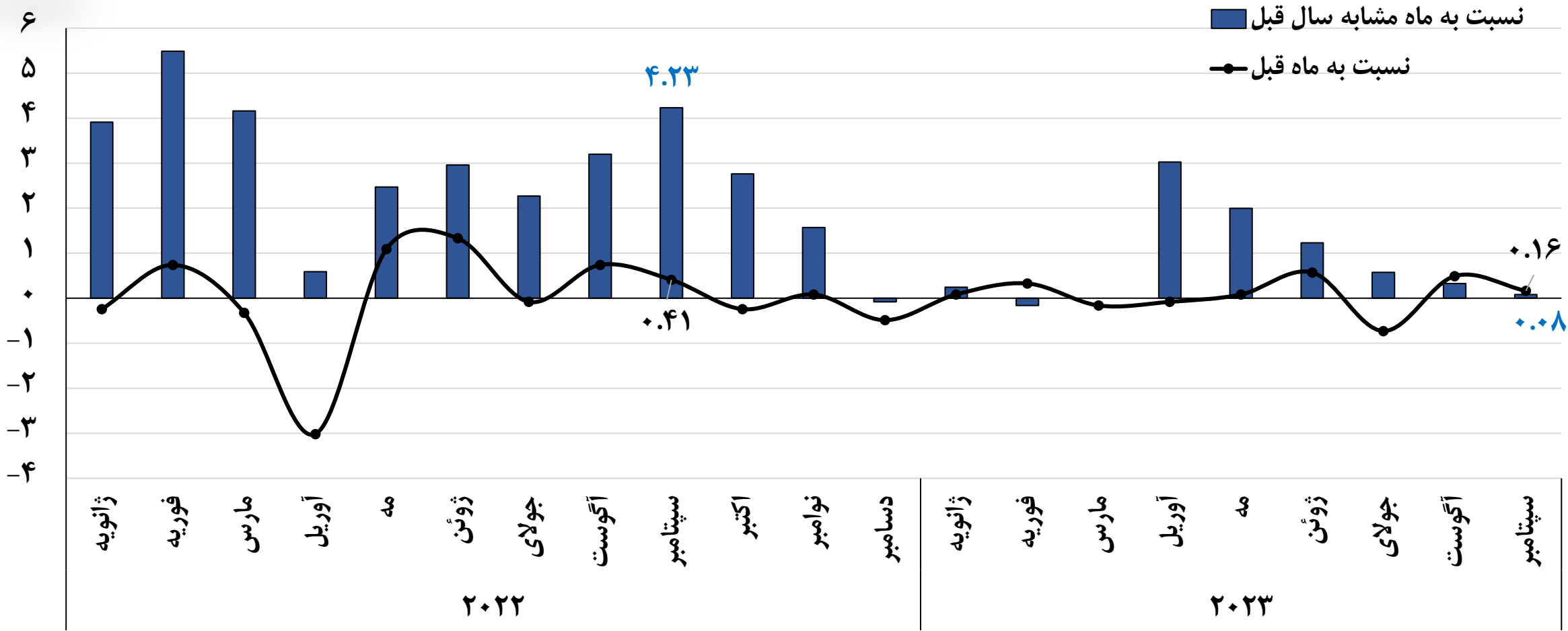
از جمله دلایلی که به چرایی افت تولید صنعت ساخت و همچنین صنعت تولید ماشین‌آلات نسبت داده می‌شود می‌توان به کاهش سرعت رشد اقتصادی جهان (به ویژه افت سرعت رشد در اقتصاد چین) و افت تقاضا برای واردات کالاهای سرمایه‌ای (به خصوص در چین و هند) اشاره کرد.

درصد تغییر شاخص تولید صنعت ساخت و صنعت تولید ماشین‌آلات طی سه ماهه هر سال در مقایسه با مدت مشابه سال قبل - درصد

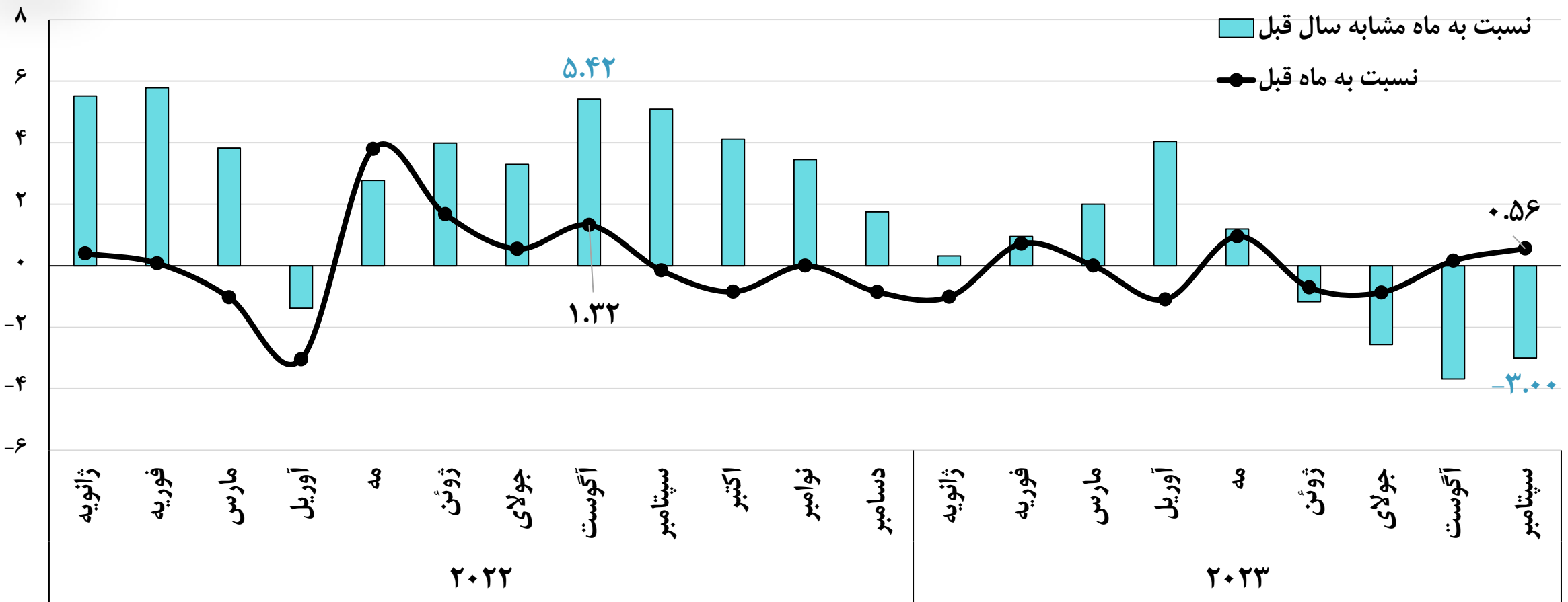
درصد تغییر شاخص تولید کل صنعت ساخت

متوسط رشد شاخص کل تولید صنعت ساخت جهان در ماه سپتامبر ۲۰۲۳ در مقایسه با ماه قبل به ۰.۱۶ درصد و نسبت به ماه مشابه سال قبل به ۰.۰۸ درصد رسید که ارقام مزبور در مقایسه با شرایط مشابه سال قبل نشان از استمرار روند تضعیف تولیدات صنعتی دارد.

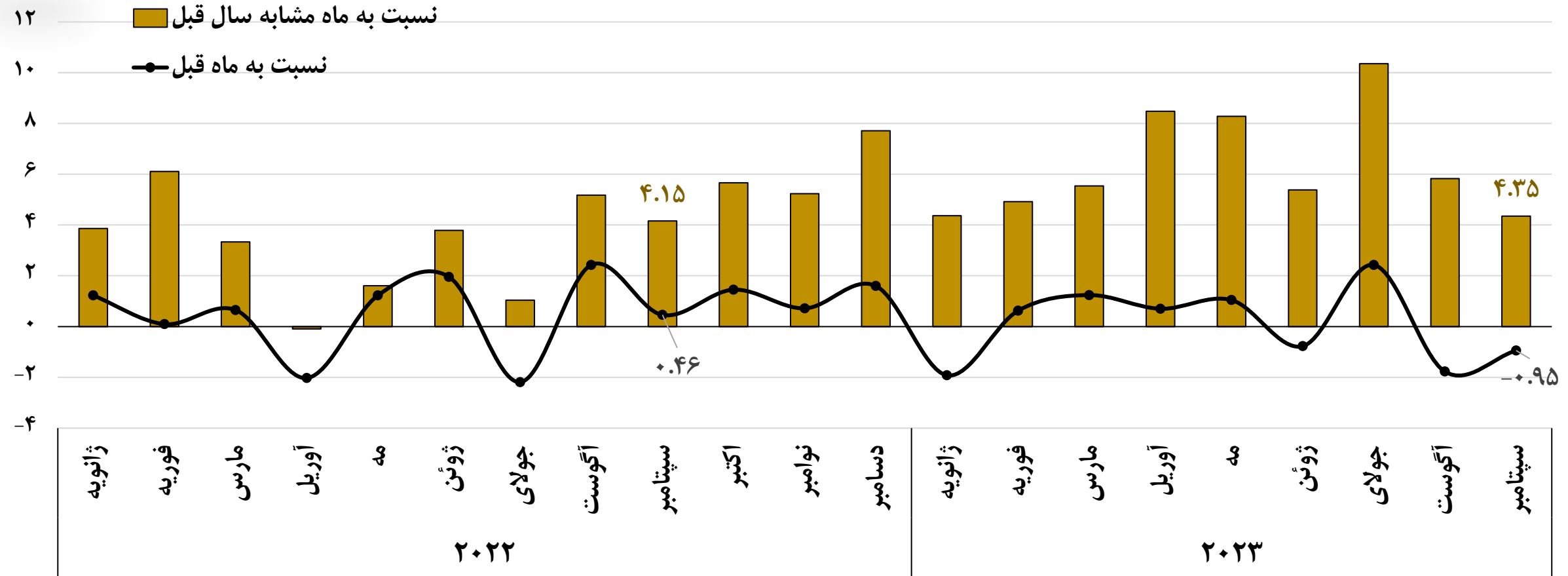

درصد تغییر شاخص تولید صنعت ماشین سازی و تجهیزات صنعتی (کد ۲۸)

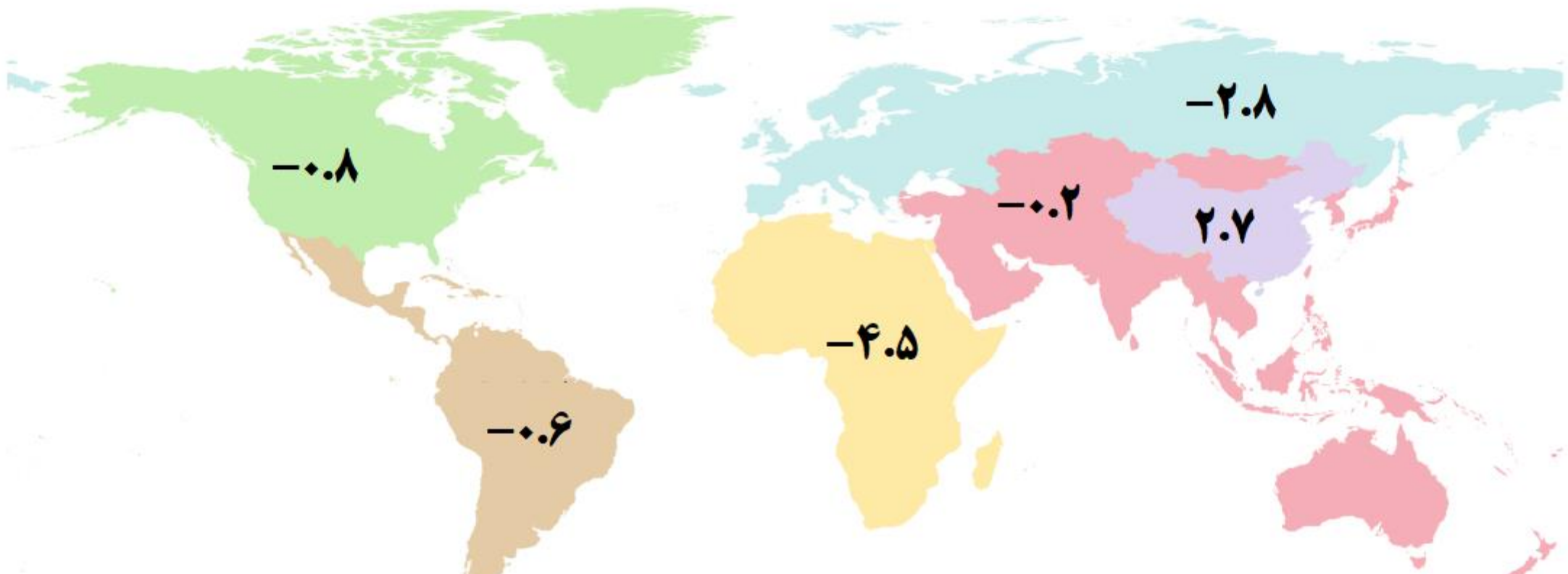
در ماه اگوست ۲۰۲۳ روند نزولی شاخص تولید صنعت ماشین آلات، معکوس و افزایشی شد و رشد تولید ماهانه این شاخص در ماه سپتامبر به ۰.۶ درصد نزدیک شد. رشد مثبت مزبور مانع از استمرار رشد منفی شاخص تولید این گروه صنعت در ماه سپتامبر در مقیاس سالانه نشد و رشد شاخص نسبت به ماه مشابه سال قبل به منفی ۳ درصد رسید.

درصد تغییر شاخص تولید صنعت تعمیر و نصب ماشین‌آلات (کد ۳۳)

بر خلاف روند نزولی رشد شاخص تولید در صنعت ماشین‌آلات، صنعت تعمیر و نصب ماشین‌آلات با رشد تولید در مقیاس سالانه همراه است و نرخ رشد شاخص تولید این رشته فعالیت در مقایسه با مدت مشابه سال قبل، طی دو سال اخیر همواره مثبت بوده است. شاخص تولید این گروه فعالیت در سپتامبر ۲۰۲۳ نسبت به ماه قبل، منفی ۰.۹۵ درصد و نسبت به ماه مشابه سال قبل ۴.۴ درصد است.

نقشه جهانی رشد شاخص تولید صنعت ساخت در سپتامبر ۲۰۲۳ - درصد تغییر نسبت به ماه مشابه سال قبل

در مقایسه منطقه‌ای، میزان تولیدات صنعتی در ماه سپتامبر ۲۰۲۳ نسبت به ماه مشابه سال قبل در همه مناطق جهان با استثنای کشور چین، رشد منفی داشته که بالاترین افت تولیدات صنعتی مربوط به قاره آفریقا و اقتصاد روسیه است. اقتصاد چین نیز اگرچه رشد مثبتی را داراست ولی از سرعت رشد آن در مقایسه با سال قبل، کاسته شده است.

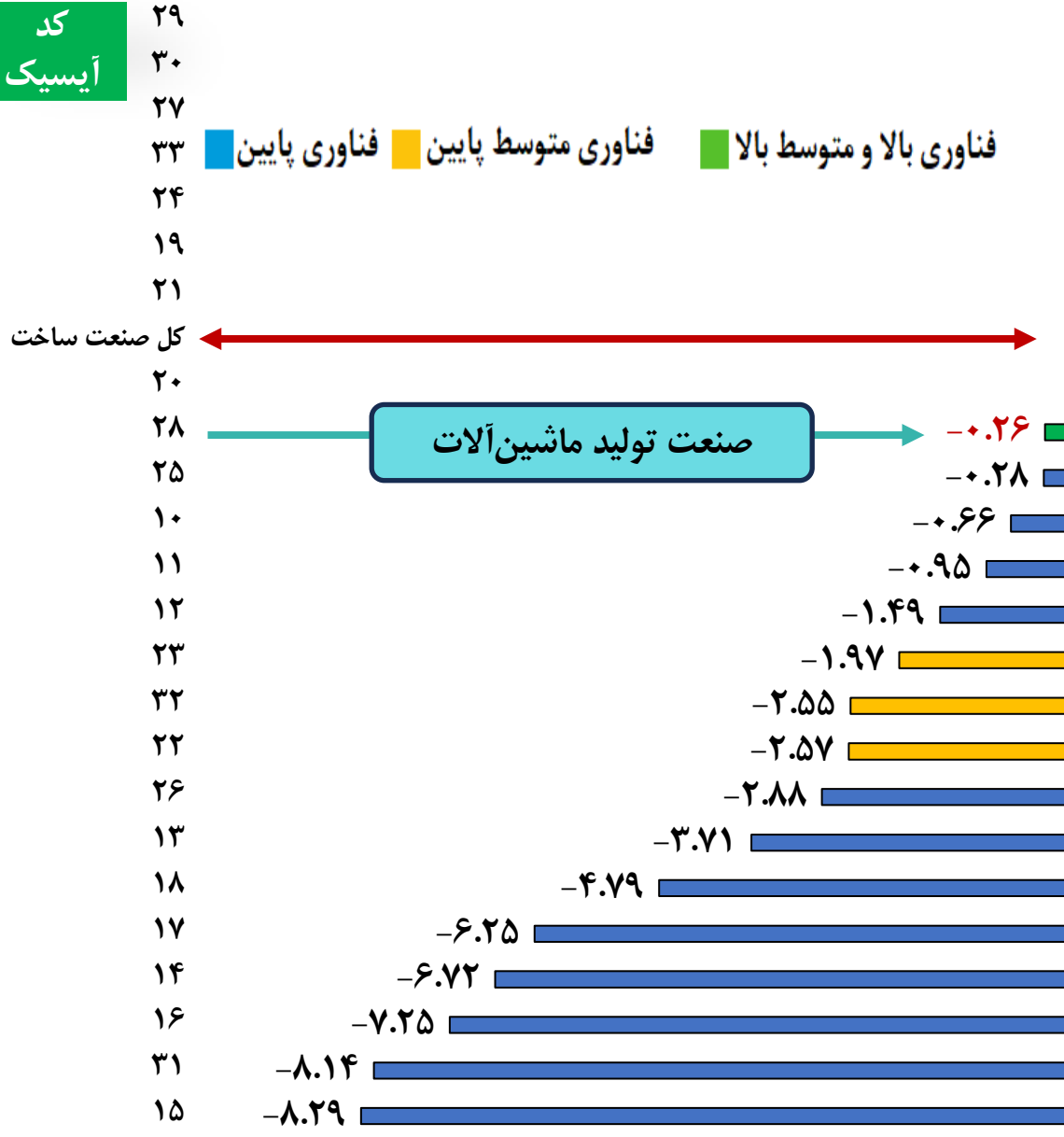
- بررسی تغییرات شاخص تولید به تفکیک فعالیت‌های صنعت ساخت طی نه ماهه نخست ۲۰۲۳ نسبت به مدت مشابه سال قبل نشان می‌دهد که طی این مدت نرخ رشد ۸ رشته فعالیت صنعتی، مثبت و نرخ رشد ۱۵ فعالیت صنعتی، منفی بوده است.
- بالاترین نرخ رشد شاخص تولید طی مدت مورد بررسی متعلق به سه رشته فعالیت تولید وسایل نقلیه موتوری (۱۱.۵ درصد- کد ۲۹)، صنعت تولید سایر تجهیزات حمل و نقل (۶.۹ درصد- کد ۳۰) و صنعت تولید تجهیزات برقی (۶.۹ درصد- کد ۲۷) است.
- کمترین نرخ رشد شاخص تولید طی مدت مزبور نیز متعلق به سه رشته فعالیت تولید محصولات چرمی (منفی ۸.۳ درصد- کد ۱۵)، صنعت تولید مبلمان (منفی ۸.۱ درصد- کد ۳۰) و صنعت تولید چوب و محصولات چوبی (منفی ۷.۳ درصد- کد ۱۶) است.
- با وجود رشد منفی ۰.۲۶ درصدی شاخص تولید صنایع ماشین‌آلات، شاخص تولید صنایع تعمیر و نصب ماشین‌آلات طی بازه زمانی مورد بررسی، مثبت و حدود ۶.۴ درصد است.

• وفق طبقه‌بندی سازمان ملل، فعالیت‌های صنعتی بر حسب سطح فناوری به سه گروه صنایع؛ با سطح فناوری پایین (Low Tech)، متوسط-پایین (Medium-Low Tech) و متوسط-بالا و بالا (Medium High and High Tech) تقسیم می‌شوند. در این طبقه‌بندی صنعت تولید ماشین‌آلات و تجهیزات صنعتی به همراه تولید وسایل نقلیه (کد ۲۹)، تجهیزات الکتریکی (کد ۲۷)، تولید سایر تجهیزات حمل و نقل (کد ۳۰)، تولید دارو (کد ۲۱)، تولید مواد و محصولات شیمیایی (کد ۲۰) و تولید کامپیوتر (کد ۲۶) در گروه با سطح فناوری متوسط بالا و بالا قرار می‌گیرند.

• گروه صنایع با فناوری بالا و متوسط بالا با سهم ۳۳ درصدی در ارزش افزوده صنعت ساخت در سپتامبر ۲۰۲۳ نسبت به ماه مشابه سال قبل ۲.۳ درصد رشد داشته در حالی که رشد شاخص برای سایر تولیدات صنعتی، منفی ۰.۹ درصد بوده است. این آمار نشان می‌دهد که محرک اصلی تحقق رشد مثبت شاخص تولید صنعت ساخت طی نه ماهه نخست سال ۲۰۲۳، استمرار رشد تولید صنایع با سطح فناوری بالا و متوسط بالا است.

تغییرات شاخص تولید رشته فعالیت‌های صنعت ساخت طی نه ماهه ۲۰۲۳ در مقایسه با مدت مشابه سال قبل - درصد

صنعت تولید ماشین‌آلات

وفق نمودار بااستثنای فعالیت تولید ماشین‌آلات و تجهیزات (کد ۲۸) در سایر فعالیت‌های با سطح فناوری بالا و متوسط بالا، رشد تولیدات طی نه ماهه نخست ۲۰۲۳ نسبت به مدت مشابه سال قبل، مثبت بوده و صنعت تولید ماشین‌آلات و تجهیزات صنعتی با نرخ رشد منفی ۰.۲۶ درصد از حیث نرخ رشد در رتبه نهم در میان ۲۳ رشته فعالیت صنعت ساخت در جهان قرار دارد. صنعت تعمیر و نصب ماشین‌آلات جزو صنایع با سطح فناوری متوسط پایین قرار دارد که از حیث نرخ رشد طی نه ماهه ۲۰۲۳، در رتبه چهارم قرار می‌گیرد.